

Sterk fortelling fra lukket avdeling

Marie Næss

Er jeg på jorden som de sier? En innsideberetning fra lukket avdeling

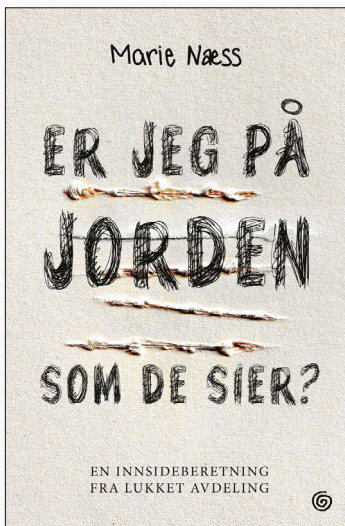
Oslo: Kagge, 2023

202 s.

ISBN 9788248933038

Michael 2024; 21: 256–257

doi: 10.5617/michael.11447

Marie Næss har skrevet en rå, ærlig og tankevekkende bok om å være ung og psykisk syk, om stadige innleggelser og skammen og brutaliteten som følger med. Men hun har også skrevet en bok om håp, om de små øyeblikkene av kontakt og omsorg og om hvor vanskelig det kan være å hjelpe de sykeste i psykisk helsevern. Hun er 28 år, men har vært innlagt gjentatte ganger siden hun var 18. Boken er en beretning om hennes egne erfaringer.

I starten blir selvskadingen stadig mer alvorlig, og under lesningen kjente jeg på følelser som irritasjon og makteløshet. Så blir de psykotiske symptomene mer fremtredende, rusbruken øker, og det blir klart at Marie er alvorlig psykisk syk med schizoaffektiv lidelse. Med ett blir jeg mer vennlig innstilt. Marie behandles mindre med brutal ansvarstaking og korte innleggelser og mer med omsorg, lange innleggelser og et støtteapparat rundt henne. Dessverre tror jeg ikke dette skiftet i innstilling og empati er unikt for meg, og illustrerer hvor ulikt mennesker med ulike diagnoser ofte møtes. Dette kommer godt frem i boken.

Hva hadde skjedd om Marie ble trodd på det hun sa fra begynnelsen? I stedet gikk hun rundt med stemmehøring som ble misforstått som forsøk på å få oppmerksomhet, med alt det brakte med seg av skam, manglende tillit og feilslått behandling. Denne problemstillingen står helsepersonell i hele tiden. Skal man ta det som sies bokstavelig og på fullt alvor, eller skal man tenke på det som et uttrykk for noe annet? Boken er et argument for å høre etter. Samtidig er det mye beretningen ikke viser frem og som kan ha stått i veien for ordene og opplevelsene. Atferd og fremtoning preger vel så mye hvordan behandlere tolker symptomer og styrer behandlingen, og dette gir boken mindre innblikk i.

Det er tydelig at Marie blir eldre i løpet av boken. I starten fremstår hun umoden og skriver ofte klisjéfylt, men utover i boken øker refleksjonene, nyansene og forståelsen av både seg selv og andre. Hun viser at oppfølging faktisk kan gjøres bra, personlig og ansvarlig, slik som i boligen hun får til slutt. Det blir også tydelig hvor viktig kontinuitet i behandlere er, både i akuttavdelingen og poliklinisk, og hvor stor forskjell et håndtrykk eller en delt latter kan gjøre. Men forfatteren viser også hvor mye som skjules for behandlere, hvor vanskelig det kan være å få tillit og hvor vanskelig det kan være å hjelpe pasienter som stadig vekker grunner til atferd som vi ikke forstår.

Pasientfortellinger er en krevende sjanger, og jeg kan se for meg at forlag og forfatter har drøftet hvordan såpass personlig stoff skal fortelles. Boken gir oss innblikk i hvordan møtet med helsevesenet kan oppleves på godt og vondt. Hun viser hvor kaotisk det kan føles å være psykisk syk og hvor stort behov man har for omsorg, trygghet og kontakt. Jeg har selv tatt imot unge jenter som Marie i akuttpsykiatrisk avdeling mange ganger, og jeg har kjent på avmakten og håpløsheten overfor pasienter som kommer igjen. Og igjen.

Dessverre opplever jeg at behovet for omsorg, trygghet og kontakt ofte ikke dekkes tilstrekkelig, verken i akuttpsykiatrisk avdeling eller i boliger med base der oppfølgingen ofte består mer av medisinerutdeling enn relasjon. Her har vi mye å forbedre.

Ane Brandtzæg Næss
ane.b.naess@hotmail.com

Ane Brandtzæg Næss er lege i spesialisering i psykiatri, for tiden ved Nidelv DPS Tiller, St. Olavs hospital.

(Det er ingen familiære relasjoner mellom forfatter og anmelder.)